

ایرانی‌ها هستند که دارند این کار را می‌کنند، تاجیکستان که آنقدر متفکر و اندیشمند ندارد، افراد ایرانی هستند که در تاجیکستان چنین کارهایی را انجام می‌دهند. بنابراین ما با یک ایران فراتر از سرزمین مواجه‌ایم، یعنی ایرانیان مهاجر و ایرانیان خارج از کشور که از فرهنگ، دین و تاریخ می‌گویند. بنابراین، این دسته از ایرانیان نیز به نحوی درباره ایران و مسأله ایران، مفهوم‌پردازی و تلاش می‌کنند ایرانی را با قبض و بسط میان بخش فرهنگی و تاریخی و بخش سرزمینی‌اش ارائه دهند.

◀ این ایده‌آل آنان برای ایران آینده چیست؟

مهم‌ترین ایده‌آل ایرانی، یکی بازگشت نقش‌آفرینی تاریخی به طبقه متوسط و تبدیل شدن این طبقه به کنشگر فعال جامعه است. آنچه امروز طبقه متوسط در سینما، موسیقی، هنر و ادبیات ارائه می‌کند، همین است که می‌خواهد این نقش را فعال کند. به عبارت دقیق‌تر، هدف این است که کار پیشبرد امور جامعه در نگاه تاریخی آن به

است. یعنی بخشی از جامعه‌شناسی ایران هم تقویت بخش تاریخی را آغاز کرده است. افراد بسیاری هستند که بی‌نام یا کمتر شناخته شده، کارهای بزرگی درباره ایران می‌کنند.

◀ اینهایی که برشمردید، با چه مختصاتی صدای ایران را انعکاس می‌دهند؟ ایرانی که آنان از آن حرف می‌زنند بیانگر یک نوع درهم‌شدگی است؛ چیزی تحت عنوان سازه فرهنگ تاریخی با عنصر سرزمینی‌اش. کار آنان نوعی قبض و بسط دوگانه میان سرزمین و فرهنگ است. منظور از قبض و بسط دوگانه میان سرزمین و فرهنگ، مانند این واقعیت که انتقال موضوع نوروز به تاجیکستان انتخاب تاجیک‌ها نیست، انتخاب ایرانی‌ها هم هست. زیرا در ایران کمتر می‌توان نوروز را چنانکه باید و شاید، جشن گرفت، ایرانیان هستند که نوروز را به تاجیکستان منتقل کردند تا زنده‌تر کنند و سپس آن را به ایران باز جذب کردند تا آن را به عنوان یک فرهنگ تاریخی مصرف کنند.

امروز وقتی می‌خواهیم درباره ایران صحبت کنیم، عموماً سراغ دوگانه ایران باستان با ایران معاصر می‌رویم. درحالی که اگر ما به تاریخ از جنبه‌های مختلف نگاه می‌کردیم، یعنی برای ابراز تاریخ در ادوار مختلف موزه می‌داشتیم و مانند آن، باید می‌توانستیم درباره تاریخ‌های دیگری هم حرف بزنیم، یعنی درباره تاریخ فرهنگ ایران حرف بزنیم، اما امروز این شرایط موجود نیست